AN HÆRETICI SUIS ET ECCLESIÆ REBUS SINT EXSPOLIANDI: ET QUI POSSIDET AB HÆRETICIS ABLATA, AN DICATUR POSSIDERE ALIENA.

QUÆSTIO VII.

GRATIAN. » NUNC autem quæritur, an Hæretici suis, & Ecclesiæ rebus sint exspoliandi: & qui possidentHæreticis ablata, an dicantur possidere aliena. De his ita scribit

I. AUGUSTINUS ad Vincentium, *Epist.* 48. [c. an. 408. *in Africa.*]

Res terrenæ non nisi divino, vel humano Jure tenentur.

[a] Ivo, *p.* 3. *c.* 179. Polyc. *l.* 7. *tit.* 5.

QUicumque [a] vos ex occasione Legis hujus Imperialis non dilectione corrigendi, sed inimicandi odio perfequitur; displicet nobis. Et quamvis res quæque terrena rectè à quoquam possideri non possit; nisi vel Jure divino, quo cuncta justorum sunt; vel Jure humano, quod in potestate est Regum terræ (ideóque falsò res vestras appellatis, quas nec justè [b] possidetis, & secundùm Leges Regum terrenorum amittere jussi estis, frustráque dicitis, nos eis congregandis laboravimus, cùm scriptum legatis [Labores impiorum « justi edunt [c]) sed tamen, quisquis ex occasione hujus Legis β, quam Reges terræ Christo servientes ad emendandam impietatem vestram promulgaverunt, res proprias vestras cupidè appetit; displicet nobis. Quisquis denique res ipsas pauperum, vel Basilicas Congregationum, quas sub nomine Ecclesiæ tenebatis (quæ omnino non debentur, nisi ei Ecclesiæ, quæ vera est Christi Ecclesia) non per justitiam, sed per avaritiam tenet; displicet nobis. Quisquis [d] pro aliquo flagitio, vel facinore dejectum [e] à vobis γ ita suscipit, sicut suscipiuntur, qui excepto errore, quo à nobis separamini, sine crimine apud vos vixerunt; displicet nobis. Sed nec facile ista monstratis: & si monstratis; nonnullos toleramus, quos corrigere, vel punire non possumus: neque propter paleam relinquimus aream Domini: neque propter pisces malos rumpimus retia Domini: neque propter hœdos in fine segregandos deserimus gregem Domini: neque propter vasa facta in contumeliam, migramus de domo Domini.

[b] *al.* justi.

[c] *al.* edent.

[d] XXIV. *quæst.* 3. *quisquis.*

[e] projectum. *orig.*

¶ CORR. ROM. « *Labores impiorum.*] Huic sententiæ simile est, quod scribitur *Proverb.* 13. Συναγείζεται δὲ δικαίοις πλοῦτος, id est, ut infrà *eâd. c.* quemadmodum: *Thesaurizantur autem justis divitiæ impiorum.* Ubi Vulgata habet, *custoditur justo substantia peccatoris.* Itemque *Esaiæ* 61. scriptum est, καὶ ὕψωσα τὸν μόχθον αὐτῶν δικαίοις, cum antè dixisset, ἰσχὺν ἐθνῶν κατέσεσθαι. *Sapientiæ* 10. legitur, *Ideò justi tulerunt spolia impiorum.* infrà *eâd. c. quemadmodum.*

β *Hujus Legis.*] In Codice Theodosiano, *lib.* 16. *tit.* 5. sunt Leges Honorii, & Theodosii 43. 52. & 54. in quibus præcipitur ædificia, prædia, & loca, quæ ad conventicula Donatistarum, vel aliorum Hæreticorum anteà pertinuerant, ab Ecclesiis Catholicis vindicari, vel eisdem sociari debere. Et ad has Leges videtur spectasse B. Augustinus, & hic, & in tractatu 6. in Joannem (ut notatum est suprà *dist.* 8. *quo jure*) & contra Literas Petiliani (ut in proximè sequenti Capite) & alibi.

γ *Vobis.*] Sic est emendatum ex vetustis codicibus, & originali, cùm in vulgatis, & hic, & infrà XXIV. *q.* 1. *quisquis*, legeretur, *nobis.* Vox autem, *dejectum*, non est mutata ob Glossam. Nam in vetustis hic, & *infrà cap. citato*, & apud Ivonem, & in originali est, *projectum.*

II. *Item* IDEM contra Literas Petiliani, *lib.* 2. *c.* 43. [c. an. 399. *ibid.*]

Catholici non ideò aliena possident, quia ab Hæreticis ablata tenent.

[f] Ivo, *p.* 10. *c.* 75.

SI de rebus [f], vel locis Ecclesiasticis, quæ tenebatis, & non tenetis, querimini; possunt & Judæi se justos dicere, & iniquitatem nobis objicere: quia locum, in quo impiè regnaverunt, modò Christiani possident. Quid ergo indignum, si ea, quæ tenebant Hæretici, secundùm parem Domini voluntatem Catholici tenent? Ad omnes enim similes, id est, ad omnes impios, & iniquos illa vox Domini valet [g]: *Auferetur à vobis Regnum Dei, & dabitur Genti facienti justitiam.* An frustrà scriptum est: *Labores* [h] *impiorum justi edent?* Quapropter magis mirari debetis, quòd adhuc tenetis aliquid, quàm quòd aliquid amisistis. *Item c.* 59.

[g] *Matth.* 21.

[h] Suprà *c. proximo.*

[i] concis. *orig.*

§. 1. Si qua jam præcisi [i] possidere cœpistis; quia vobis ablata, nobis Dominus dedit, non ideò concupiscimus aliena: quia illius imperio, cujus sunt omnia, facta sunt nostra, & justè nostra sunt. Vos enim his utebamini ad præcisionem, nos ad unitatem. Alioquin & primo populo Dei possent illi objicere alienæ rei concupiscentiam, qui Divina potestate ab eorum facie, quia eâ terrâ malè utebantur, expulsi sunt: & ipsi Judæi, à quibus ablatum est Regnum [k] secundùm verba Domini, & datum est genti facienti justitiam, possunt objicere alienæ rei concupiscentiam: quia Ecclesia Christi possidet [l], ubi persecutores Christi regnabant.

[k] *Psal.* 134.

[l] *al.* ibi præsidet.

III. IDEM *Epist.* 50. ad Bonifacium. [c. an. 417. *ibid.*]

Res Ecclesiasticæ ab Hæreticis injustè possidentur.

QUod autem [m] nobis objiciunt, quòd res eorum concupiscamus, & auferamus; utinam Catholici fiant, & non solùm quæ dicunt sua, sed etiam nostra in pace nobiscum & charitate possideant. Usque adeò autem calumniandi cupiditate cæcantur, ut non attendant, quàm sint inter se contraria, quæ loquuntur. Ipsi certè dicunt, & invidiosissimè sibi conqueri videntur, quòd eos in nostram communionem violento Regum imperio coarctamus. Hoc utique nullo modo faceremus, si res eorum possidere vellemus. Quis avarus quærit compossessorem? Quis dominandi cupiditate inflammatus, vel fastu dominationis elatus, desideret habere consortem? Ipsos certè attendant quorundam suos, jam nostros socios, & fraternа nobis dilectione conjunctos; quemadmodum ea [n] teneant, non solùm, quæ habebant, sed etiam nostra, quæ non habebant. Quæ tamen, si pauperum compauperes sumus, & nostra sunt, & illorum. Si autem privatim [o], quæ nobis sufficiant, possidemus; non sunt illa nostra, sed pauperum quorum procurationem quodammodo gerimus, non proprietatem nobis usurpatione damnabili vindicamus. Quidquid ergo nomine Ecclesiarum parti Donati possidebatur; Christiani Imperatores Legibus religiosis cum ipsis Ecclesiis ad Catholicam transire jusserunt. Cùm ergo nobiscum sint plebes earumdem Ecclesiarum, nobiscum pauperes, qui de eisdem possessiunculis alebantur; ipsi potiùs foris positi desinant concupiscere aliena; sed intrent in unitatis societatem, ut pariter gubernemus non illa tantùm, quæ dicunt sua, verùm etiam quæ dicuntur & nostra. Scriptum est enim [p]: *Omnia vestra: vos autem Christi, Christus autem Dei.*

[m] Polyc. *l.* 7. *tit.* 5. Ansel. *l.* 12. *c.* 59.

[n] *al.* sua.

[o] Suprà XII. *q.* 1. *si privatim.*

[p] 1. *Cor.* 3.

IV. IDEM *in eadem Epistola* 50. [c. an. 417. *ibid.*]

Qui à corpore Christi præciditur, Spiritum justitiæ tenere non potest.

QUemadmodum membrum, si præcidatur ab hominis vivi corpore, non potest tenere spiritum vitæ; sic homo, qui præciditur de Christi justi corpore, nullo modo potest tenere spiritum justitiæ, etiamsi figuram membri teneat, quam sumpsit in corpore. In hujus ergo compagem corporis veniant; & labores suos non dominandi cupiditate, sed benè utendi pietate possideant. Nos autem voluntatem nostram, ut jam dictum est, ab hujus cupiditatis sordibus, quolibet inimico judicante, purgamus; quando eos ipsos, quorum labores dicuntur, ut nobiscum & illis, & nostris in societate Catholica utantur, quantùm valemus, inquirimus.

§. 1. Sed hoc est, inquiunt, quod nos movet: si injusti sumus; quare nos quæritis? Quibus respondemus, quærimus vos injustos, ne permaneatis injusti: quærimus perditos, ut de inventis gaudere possimus, dicentes: mortuus [q] erat frater, & revixit; perierat, & inventus est. Quare ergo me, inquit, non baptizas, ut me abluas à peccatis? Respondeo, quia non facio injuriam characteri Imperatoris, cùm errorem corrigo desertoris. Quare, inquit, apud te vel pœnitentiam non ago? Immò, nisi egeris, salvus esse non poteris. Quomodo enim gaudebis te esse correctum, nisi doleas te fuisse perversum? Quid ergo, inquiunt, apud vos, cùm ad vos transimus, accipimus? Respondeo, non quidem accipitis Baptismum, qui vobis extra compagem corporis Christi inesse potuit, prodesse non potuit: sed accipitis unitatem spiritûs [r] in vinculo pacis (sine qua nemo poterit videre Deum) & charitatem, quæ, sicut scriptum est [s], cooperit multitudinem peccatorum. *& suprà.* §. 2. Si autem consideremus, quod scriptum est in libro Sapientiæ [t]: *Ideò justi tulerunt spolia impiorum.* Item, quod legitur in Proverbiis [u]: *Thesaurizantur autem justis divitiæ impiorum*; tunc videbimus non esse quærendum, qui habeant res Hæreticorum, sed qui sint in societate justorum. *Item post aliqua.* §. 3. Si corpus Christi tollit spolia impiorum, & corpori Christi thesaurizantur divitiæ impiorum: non debent impii foris remanere, ut calumnientur, sed intrare potius, ut justificentur. *Item post aliqua.*

[q] *Luc.* 15.

[r] *Eph.* 4.

[s] *Jac.* 5.

[t] *Sap.* 10.

[u] *Prov.* 13. secundùm LXX.

§. 4. In Christi ergo compagem [x] corporis veniant, & labores suos non dominandi cupiditate, sed benè utendi pietate possideant. Nos autem voluntatem nostram, ut jam dictum est, ab hujus cupiditatis sordibus, quolibet inimico judicante, purgamus: quando eos ipsos, quorum labores dicuntur, ut nobiscum & illis, & nostris in societate Catholica utantur, quantùm valemus, inquirimus.

[x] *Sup. hoc eod. c. non longè ab initio.*

¶ CORR. ROM.] Antea citabatur ex Epistola ad Vincentium, in qua non habetur.

His igitur autoritatibus liquidò monstratur, quòd ea, « GRATIAN.
quæ ab Hæreticis malè possidentur, à Catholicis justè « «
auferuntur, nec ideò aliena possidere dicuntur. «

AN EPISCOPIS VEL QUIBUSLIBET CLERICIS SUA LICEAT AUTORITATE, VEL APOSTOLICI SIVE IMPERATORIS PRÆCEPTO, ARMA MOVERE.

QUÆSTIO VIII.

GRATIAN. » DE Episcopis verò, vel quibuslibet Clericis, quòd nec
» sua autoritate, nec autoritate Romani Pontificis ar-
» ma arripere valeant, facilè probatur. Cùm enim
» Petrus qui primus Apostolorum à Domino fuerat electus ma-
» terialem gladium exerceret, ut Magistrum à Judæorum in-
[a] *Matth.* 26. » juria defensaret; audivit [a]: *Converte gladium tuum in*
» *vaginam: omnis enim qui gladium acceperit, gladio peri-*
» *bit:* ac si apertè ei diceretur: hactenus tibi, tuisque præ-
» decessoribus inimicos Dei gladio corporali licuit persequi:
» deinceps in exemplum patientiæ gladium tuum, id est,
» tibi hactenus concessum, in vaginam converte: & tantùm
» spiritualem gladium, quod est verbum Dei, in mactatio-
» ne veteris vitæ exerce. Omnis enim præter illum, vel
» autoritatem ejus, qui legitima potestate utitur, qui, ut
[b] *Rom.* 13. » ait Apostolus [b], non sine causa gladium portat, cui etiam
» omnis anima subdita esse debet, omnis, inquam, qui
» præter autoritatem hujusmodi gladium acceperit, gladio
[c] Infrà *eâd. non pila.* » peribit. §. 1. Item Ambrosius [c]: [Arma Episcopi lachry-
[d] *Rom.* 12. » mæ sunt & orationes.] Item illud Apostoli [d]: *Non vos-*
» *metipsos defendentes charissimi*; quamvis omnibus genera-
» liter dicatur, specialiter tamen Prælatis dictum intelligitur.
» Unde dicit

I. JOANNES Papa VIII. Angebergæ Imperatrici, excusans Joannem Episcopum removeri de militia. [c. an. 876. *Romæ in Venetiam.*]

De eodem.

[e] *al.* nimirum.

NImium [e] certè veretur, & jure formidat contra professionem sui ordinis secularem militiam exercere: terram defendere, de præliis tractare, de armis, terrenæ potestatis est.

¶ CORR. ROM.] Huic Capiti & sequenti non est in vulgatis præpositum nomen Paleæ. Utrumque tamen cum deinceps sequenti Palea abest à plerisque vetustis exemplaribus.

II. *Item* INNOCENTIUS Papa. [fortè c. an. 408. *Romæ.*]

De eodem.

CUm à Judæis, inquit, Dominus caperetur, & Petrus cujusdam inobedientis aurem abscinderet; ferire prohibuit: & forma omnium Sacerdotum (quorum prior erat) etiam pro seipso capi arma carnalia prohibuit.

III. *Item* AMBROSIUS. [an. 387. *Mediolani.*]

De eodem. PALEA.

[f] Polyc. *l.* 4. *tit.* 15.

NOn pila [f] quærunt ferrea: [Non arma Christi milites.] Coactus repugnare non novi: sed dolor, fletus, orationes, lachrymæ fuerunt mihi arma adversùs milites. Talia enim munimenta sunt Sacerdotis. Aliter nec debeo, nec possum resistere: fugere autem, & relinquere Ecclesiam non soleo: servum Christi non custodia corporalis, sed Domini providentia sepire consuevit.

¶ CORR. ROM.] Initium hujus capitis, quod constat duobus dimetris iambicis, non est inventum [1]. Reliqua habentur in libro 5. Epistolarum, in oratione contra Auxentium; quamvis hic verba aliqua sint immutata. Nam apud B. Ambrosium habent ut infrà *eâd. c. convenior*, §. *quid ergo turbamini.*

¶ PITH. [1] *Non est inventum.*] Sunt Prudentii.

GRATIAN. » HINC etiam de his, qui in bello, aut rixa moriuntur,
» sic statutum est

IV. IN CONCILIO TRIBURIENSI. [an. 895. *in Germania.*]

Pro Clerico, qui in bello, aut rixa moritur, oratio vel oblatio non offeratur.

Burch. *l.* 2. *c.* 233. Ivo, *p.* 6. *c.* 308.

QUicumque [g] Clericus aut in bello, aut in rixa, aut in Gentilium ludis mortuus fuerit; neque in oblatione, neque in oratione pro eo postuletur; sed in manus incidat Judicis: sepultura tamen non privetur.

V. *Item* EX CONCILIO TOLETANO IV. *c.* 44. de Clericis arma ferentibus. [an. 633. *in Hispania.*]

Gradu amisso tradantur in Monasterio Clerici voluntariè arma sumentes.

[h] Anf. *l.* 7. *c.* 187.

[i] *al.* factione.

CLerici [h], qui in quacumque seditione [i] arma volentes sumpserint aut sumpserunt; reperti, amisso ordinis sui gradu in Monasterium pœnitentiæ « tradantur.

¶ CORR. ROM. « *Pœnitentiæ.*] Sic legitur apud Anselmum, & in codicibus Conciliorum editis, & manuscriptis, quamvis in posterioribus editionibus Colonienſibus in margine sit adscriptum, *perenniter*, quemadmodum antèa apud Gratianum legebatur.

VI. *Item* EX CONCILIO MELDENSI, *c.* 37. [an. 845. *in Gallia.*]

Proprii gradûs amissione mulctentur militaria arma Clerici ferentes.

[k] Burch. *l.* 2. *c.* 11. Ivo, *p.* 6. *c.* 286. Pann. *l.* 3. *c.* 168.

QUicumque [k] ex Clero esse videntur, arma militaria non sumant, nec armati incedant: sed professionis suæ vocabulum religiosis moribus, & religioso habitu præbeant. Quod si contemperint; tamquam sacrorum Canonum contemptores, & Ecclesiasticæ sanctitatis profanatores proprii gradûs amissione mulctentur: quia non possunt simul Deo & sæculo militare.

HIS ita respondetur. Sacerdotes propria manu arma « GRATIAN.
arripere non debent: sed alios ad arripiendum ad oppres- « 2. *Part.*
sorum defensionem, atque ad inimicorum Dei oppugnatio- «
nem eis licet hortari. Unde scribit «

VII. LEO IV. Ludovico [1] Augusto. [an. 849. *Romæ.*]

[l] *al.* Lothario.

Pro Sarracenis Papa jubet populum congregari, & eis ad littus maris occurrere.

[m] Ivo, *p.* 10. *c.* 83. Pann. *l.* 8. *c.* 27.

IGitur [m] 2, cùm sæpè adversa à Sarracenorum partibus perveniant nuntia; quidam in Romanum portum Sarracenos clàm, furtivéque venturos esse dicebant. Pro quo nostrum congregari præcepimus populum, maritimúmque ad littus descendere decrevimus, & egressi sumus Româ.

¶ CORR. ROM.] Epistolæ Leonis quarti, ex quibus hoc, & duo sequentia Capita sunt accepta, non extant. In vetustis autem Pontificalibus, quod ad hæc Capita videtur facere, legitur, cùm magna Agarenorum classis ex Africa ad vastandam Romam solvisse nuntiaretur, Neapolitanos, Amalphitanos, & Caietanos navibus Hostiam venisse, ut contra Agarenos pro defensione sancti Petri, & Romana Urbe dimicarent. Quorum Principes Leo Papa ad se vocaverit, & cum ipsis multa tractarit. Atque ipsa prorsùs verba, quæ ad hoc Caput pertinent, sunt hæc: *Quos benignè in Palatio Lateranensi suscipiens, causam, pro qua venerant, inquirit. Illi autem se ob aliud non venisse testati sunt, nisi, ut superius legitur exaratum. Quorum pius Apostolicus credulus verbis, cum magno exercitu, & armorum procinctu mox civitatem Hostiam properavit, omnesque cum gaudio suscepit. Illi autem videntes summum Pontificem, omnes osculari cœperunt pedes ejus. Summus autem præsul Missam in Ecclesia B. Aureæ celebravit, omnibúsque corpus Dominicum tradidit; atque orationem post perceptum corpus super eos donavit. Deus, cujus dextera Beatum Petrum ambulantem in fluctibus, ne mergeretur, erexit, & Coapostolum ejus Paulum tertiò naufragantem de profundo pelagi liberavit, exaudi nos propitius, & concede, ut amborum meritis horum fidelium tuorum brachia contra inimicos sanctæ tuæ Ecclesiæ dimicantia omnipotenti dextera tua corroborentur, & convalescant, ut de recepto triumpho nomen sanctum tuum in cunctis Gentibus appareat gloriosum. Die verò altera, postquam prædictus Pontifex reversus est à jam prædicta civitate, ipsi sceleratorum socii, sive participes (scilicet Agareni) juxta littus maris Hostiensis multis cùm navibus pervenerunt. Præfati autem hominesuper illos facientes impetum, omnes superavere orationibus Apostolorum, & sancti Præsulis.*

¶ PITH. [2] *Igitur.*] Centur. *tom.* 9. *p.* 500. Luitprand.

VIII. IDEM LEO. [an. 849. *ibid.*]

Ultor sui gregis Papa debet esse & præcipuus adjutor.

[n] Ivo, *p.* 10. *c.* 84. Pann. *l.* 8. *c.* 28.

[o] *al.* illis.

SCire [3] vos [n] oportet, quòd numquam ab aliquibus nostros homines finimus opprimi: sed, si necessitas ulla [o] occurrerit, præsentialiter vindicamus: quia nostri gregis in omnibus ultores esse debemus, & præcipui adjutores.

¶ PITH. [3] *Scire.*] Centur. *tom.* 8. *p.* 498. 499.

IX. IDEM Exercitui Francorum. [an. 849. *ibid.*]

Cœleste regnum à Deo consequitur, qui pro Christianorum defensione moritur.

[p] Pann. *l.* 8. *c.* 30.

OMni timore [p], ac terrore depositò, contra inimicos sanctæ fidei, & adversarios omnium religionum agere viriliter studete. Novit enim Omnipotens, si quilibet vestrùm morietur, quòd pro veritate fidei, & salvatione patriæ, ac defensione Christianorum mortuus est: & ideò ab eo præmium Cælestе consequetur.

X. *Item* ALCUINUS. [c. an. 800. *in Gallia.*]

Contra Longobardos, precibus Hadriani Papæ Carolus bellum suscepit.

[q] Deusdedit, *l.* 5. Ivo, *p.* 10. *c.* 91. Pann. *l.* 8. *c.* 32.

HOrtatu [q], & precibus Hadriani Romanæ urbis Episcopi exoratus Carolus Rex bellum contra Longobardos susscepit: quod priùs quidem & à patre ejus Pipinò, Stephano Papa supplicante, cum magna difficultate susceptum est.

¶ CORR. ROM.] Quod hic refertur ex Alcuino, habetur in vita, & gestis Caroli Magni per Eginardum scriptis. In quo libro, & apud Ivonem pro voce, *hortatu*, legitur, *rogatu.*